

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК ХЛХ.

Ч. 190. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 19-го серпня 1941.

No. 190. Jersey City, N. J., Tuesday, August 19, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ І ГОЛ КОНФЕРУЮТЬ НАД ПРОБЛЕМАМИ ДАЛЕКОГО СХОДУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, повернувшись до столиці з історичної стрічі з британським прем'єром Вінстоном Черчилем, поринув негайно в працю, яка ждала на нього. На залізничній станції привітав президента Кордел Гол, секретар стейту, котрий відпровадив його до Білого Дому. Більш як дві години президенти Рузвелт і Гол конференсували в Білому Домі. Темою конференції були не тільки американсько-англійська заява й американсько-японські відносини, але також тісніша співпраця між Францією й Німеччиною.

Президент і секретар стейту передискутували становище, яке має зайняти Америка на випадок японського нападу на Голландську Східну Індію. Обговорювано рівнож можливості японсько-більшевицької війни та ці кроки, котрі має повзяти американський уряд згідно з заявою про всебічну піддержку Советського Союзу.

АМЕРИКА ГРОЗИТЬ ЯПОНІ РЕПРЕСІЯМИ.

ВАШИНГТОН. — У зв'язку з придержанням 100 американських горожан в Японії, в конгресових колах кружляють поголоски, що уряд Злучених Держав Америки поведе правдоподібні репресії над японськими підданими, що тепер перебувають в Америці.

Конгресмен Дж. Д. Дінгел, демократ з Мішіген, заявив, що якщо Японія не дозволить спокійно виїхати американським горожанам з Японії, то американський уряд замкне до концентраційних таборів 10,000 японських горожан, котрі перебувають на Гавайських островах.

БІВЕРБРУК ВІДВІДУЄ ГОПКИНА.

ВАШИНГТОН. — Підчас коли президент Рузвелт обговорював з Голом міжнародне положення, Гари Гопкінс, координатор американської допомоги для Англії, відбув спільне засідання з лордом Бівербруком, британським міністром по-співпраці. Обидва обговорювали можливість прискорення допомоги не тільки для Англії, але також для Советського Союзу й Китаю.

ДОМАГАЮТЬСЯ АКЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ СТРАЙКУ В НЬО ДЖЕРЗІ

ВАШИНГТОН. — Чотири федеральні агенції домагаються, щоб президент Рузвелт перебрав контроль над фабрикою в Керні, Н. Дж., тому, що компанія не годиться на пропозиції поладити страйк в інтересі краєвої оборони. Як відомо, корабельні ярди в Керні, Н. Дж., дають заняття 16,000 робітникам і працюють над замовленням федерального уряду.

КОНГРЕС ХОЧЕ ВАКАЦІЙ

ВАШИНГТОН. — По інтензивній праці за останні тижні, Конгрес планує розіхатися на двотижневі вакації та почати працю шойно по „Лейбор Дей“. Лиш Сенатський Фінансовий Комітет буде продовжувати свої переслухання.

Однак цей план може ще не перейти в життя, якщо президент Рузвелт, вернувшись з конференції з Черчилем, зажадає дальших законодатних ухвал відносно американської допомоги альянтам. Дехто подає, що таке може зайти у зв'язку з приспішеною поміччю для Росії, котру обіцяли Сталінові Рузвелт і Черчил.

ОГРАНИЧЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЗ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту подає, що почавши від 1. вересня ц. р. американський уряд ограничує видачу віз, згідно з законами, котрі були впроваджені ще в рр. 1917-1918. Всі ці, що хочуть дістати заграничні американські візи, мусять наперед внести прохання, й шойно тоді, коли департамент стейту уважатиме виїзд даної особи конечним, дається виїздову візу. Ці міри впроваджені на те, щоб контролювати виїзд і візд евентуальних шпигунів, агентів і членів „п'ятої колоїни“.

ЖИДІВСЬКІ ЗБІГЦІ ВЧАТЬСЯ ГОСПОДАРКИ В НЬО ДЖЕРЗІ
САВТ БАВНД БРУК (Н. ДЖ.). — При співучасті офіційних представників стейту Нью Джерзі, відбулося тут свято знагоди закінчення фармерського курсу для жидівських збігців. Курс, що тривав 18 місяців, був уряджений Жидівським Рільничим Товариством в Нью Йорку при спів участі Краєвої Служби Збігців, організації, що рівнож має свій осідок в Нью Йорку.

На фармі працює тепер 210 жидівських втікачів, котрі були колись, за їх побуту в Європі лікарями, адвокатами й пр. Між тими курсантами є багато таких, що мають жінки й діти.

ДОФ КУПЕР ХВАЛИТЬ ЗАЯВУ РУЗВЕЛТА-ЧОРЧИЛА.

НЬО ЙОРК. — Альфред Доф Купер, б. британський міністер інформації, а тепер висланик Черчила до Сингапору, сказав у радіовій промові, що мінорна заява Рузвелта-Черчила являється великою заохотою для англійців і тих народів, котрі боряться по стороні Англії. Він твердив, що згаданий документ буде добрим дороговказом, якого миру хочуть ці дві великі англо-американські держави. На думку Купера, перша точка мирової програми Америки й Англії, а саме це, що згадані держави не шукають територіального побільшення, заохотить інші народи піддержати ці мирові зусилля Рузвелта й Черчила.

ЯПОНІЯ БОЇТЬСЯ ОКРУЖЕННЯ І НАПАДУ З ПІВНОЧІ

Японська преса почала широко розписуватись про ту поміч, яку обіцяла Америка післяти Советам через Владивосток. Японські газети говорять, що та поміч фактично призначена не так для європейської частини Советів, як для Далекého Сходу. Америка задумує створити свої сильні бази в Владивостокі і на Східній Сибірі, щоб опісля заатакувати Японію з півночі. Водночас з тим Америка, на спілку з Британією, творять мілітарні бази в Китаю, Тайланді, Голандських Індіях, не вчисляючи тих суто американських і британських баз, що вже побудовані на Філіппінах і інших американських островах, та на Сингапурі. Японські мілітарні кола разом з тим перестерігають, що найменше потягнення може запалити на Далекім Сході війну між Японією і Америкою та Британією.

ШВИДКИЙ ЗРІСТ ДЕМОКРАТІЇ В АНГЛІЇ

Організація „Форейн Палісі Асоційейшен“ оголосила наукову розвідку про зріст демократії в Англії. Розвідку написав Джеймс Ф. Грін. Він стверджує, що протягом двох останніх літ в Англії не втратила своїх конституційних свобод, а рівножасно війна здемократизувала клясову структуру та звужила різниці, котрі існували між поодинокими клясами в англійському суспільстві. Воздушні рейди, евакуації, позбавлення вигідного життя й ін. створили спільний дух між цілим народом.

Хоч уряд Черчила має майже диктаторські права, проте він дозволяє дальше існування опозиції, яка веде опозиційну політику в парламенті та критикує всякі невідповідальні потягнення уряду в пресі та на ріжних зібраннях горожан. При багатьох нагодах публична опінія змушувала уряд до зміни своєї політики. Спеціально критикує опозиція зкупчення влади в руках двох апртій, консервативної й лейбуристичної; в палаті громади, каже наукова розвідка, є рівнож забагато старих бізнесменів і б. трейд-юніонних урядників, проти чого виступає опозиція.

Скорозростають податки є перешкодою, що в Англії тепер не родяться численні міліонери, й тому то задержується відповідна пропорція між приходами багатих і бідних. Зарівно в правих і лівих колах британського громадянства признається, що Англія потребує великих перемін в економічному й соціальному житті, однак без гвалтовних уступок в користь капіталізму й соціалізму.

ПОЛК. НАКС ОБІЦЯЄ ДЕМОБІЛІЗАЦІЮ РЕЗЕРВИ ПО СКІНЧЕННІ КРИЗИ

Секретар маринарки полк. Накс заявив, що резервні моряки будуть здемобілізовані найскорше, як тільки проміне надзвичайний стан. Відповідаючи на запит губернатора Лімана в цій самій справі, Накс потвердив, що як тільки мине теперішня криза, найскорше будуть звільнені резервісти. Під сучасну пору, твердив секретар маринарки, нема жадної різниці між активним моряком і моряком-резервістом, бо оба вони є під спільним військовим регуляміном.

СОВЕТИ СТВЕРДЖУЮТЬ УПАДОК МИКОЛАЄВА

Советські звідомлення ствердили, що місто Миколаїв, яке має дуже важну пристань при гирлі Бога, впадаючого до Чорного моря, попала в руки німців. Миколаїв лежить кількадесять миль на схід від Одеси. Цим стверджено також окруження Одеси. Советські звідомлення стверджують, що німці захопили залізничний центр з містом Кривим Рогом. Але, кажуть советські звідомлення, при тім німці понесли дуже тяжкі втрати. Лиш при здобутті одного міста, вони втратили 20,000 воєків, кажуть вони.

НІМЦІ ПРО СВОЇ УСПІХИ НА УКРАЇНІ

Німецькі звідомлення говорять про здобуття Миколаєва і про окруження Одеси, біля якої, як кажуть вони, німці готують советським військам новий „Дункірк“. Німецькі літаки бомбардують всі мости на Дніпрі, щоб не допустити до втечі советської армії з правобережної України. Та армія, кажуть німці, зовсім розбита.

Історична Стріча

На британському воєнному кораблі „Прінс оф Вейлс“ деє на Атлантику, стрінувшись з собою Рузвелт, президент Злучених Держав, і Черчил, прем'єр британського уряду. По стрічі видали спільну декларацію, зложену з 8 точок, про основи світового миру. Світліну знято по церковному богослуженні на кораблі.

ЯК ВІДБУЛОСЬ ПРИЛУЧЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ДО „ГЕНЕРАЛ ГУБЕРНАТОРСТВА“ ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — З Лондону до ньюйорського польського часопису „Нови Свят“ доносять таку новинку про прилучення Східної Галичини до польських територій, що під німецькою окупацією носять назву „генерального губернаторства“:

„Ферордунгсблатт дес Генерал Губернман“ в числі 67, з дня 1 серпня ц. р. оголошує заяву Франка про прилучення Галичини (в оригіналі Малопольськ. — прим. Ред.) до генерал губернаторства. Проклямація повідомляє людність Галичини, що прилучення їх землі до генерал-губернаторства наступило з приказу Гітлера, та у великих словах заявляє:

„Минули літа страшних терпів і утиску безумного режиму правлячої варшавської кляки, як і часи жахливих переживань будете працювати з цілих ваших сил над відбудовою нової Європи. В міру можливості всі кривди будуть направилені; буде повернена приватна власність, буде заповнена вільність щоденного життя, культури і релігії. На тій засаді приналежності до сфери могутньої німецької держави Галичина наоново навіяже з німцями ті звязки, котрі в тягу віків улежували розвій вашого краю.“

„Ця заява кінчиться апелем для движіння праці в цілі заповнення Галичині порядку, достатку, щастя для будущих поколінь, а також просьбою Божого благословенства на спільно розпочате діло. Те саме число „Ферордунгсблатт“ містить декрет про адміністрацію влучених округ: львівської, тернопільської і станіславівської, як округ галицький, влучених до генерал губернаторства; з д-ром Лашом, з губернатором, урядуючим у Львові. Ті адміністраційні землі будуть поділені на староства і виділені міста. Староства мають такі повновласті, як окружні уряди губернаторства. Урядовою мовою є німецька; польська і українська мова є допущальні. Декрети будуть оголошувані в трьох мовах. Всі дотеперішні зарядження, які є вповні німецькими зарядженнями, уневажені. Розпорядки військових влад задержують свою повну силу.“

„Одно можна уважати за певне“, коментує кореспондент „Нового Свят“, людність того обшару прийме з жахом заповідь, що дістанеться, як говорить проклямація, під опіку німецької держави. Цю заповідь до ії припоровлення до неї такого поняття про свободу, яке німецька держава припоровлює в інших підбитих краях, поставлених під Гештапо. Водночас є це признанням навіть з боку німців, що ті землі мають нерозривну лучність з цілістю Польщі.“

ГУБ. ФРАНК ГЛАСКАЄ ПОЛЯКІВ.

ФЕРНО. — Як доносить новинарська агенція, Нешенел Прес Сервіс, дня 17 серпня ц. р. німецький губернатор окупованої Польщі, Франк, закликав до свого бюро всіх редакторів польських часописів і заявив їм, що німці хотіли б ближчої співпраці з боку польського населення, воєкрема з боку польського робітництва і з боку тих польських урядників, які залишилися на своїх становищах і сумлінно виконують свої обовязки. Франк заявив, що це є воля Гітлера, щоб ті польські урядники далі залишилися на своїх становищах. Зокрема Франк говорив про ново заключену советсько-польську умову між Советами і польським урядом на еміграції, яка на думку німців, не принесла добра польському населенню.

НІМЕЦЬКИЙ КОЛЬОНІЗАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ.

ШТОКГОЛЬМ. — Берлінський кореспондент шведської газети „Ниа Даглайт Алеганда“, з 15 серпня ц. р., доносить, що нацисти задумують поселити на східних територіях, належачих колись до Польщі, два і пів мільона німців. Цю вістку згаданий кореспондент потверджує тим, що німецький уряд видав німецьким втікачам з прибалтійських країв розпорядок, щоб ще не вертали до згаданих прибалтійських країв, бо можливо уряд надасть їм інші землі.

БРИТАНІЯ І СОВЕТИ ПІДПISYЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАКТ.

МОСКВА. — Советський уряд підписав з британським торговельний пакт, на основі якого оба краї будуть вимінюватись потрібними воєнними продуктами. Ця виміна матиме чисто бізнесвий характер, себто оба краї будуть собі взаємно платити за продукти. Британський уряд в тій цілі створив фонд, зложений з десяти мільонів фунтів стерлінгів, які на короткий реченець будуть гварантувати за висилку британських продуктів до Советів.

БРИТАНІЇ ГРОЗИТЬ ІРАНОВИ.

ЛОНДОН. — В лондонських дипломатичних колах говорять, що коли іранський (перський) уряд не виконає скоро спільного британсько-советського домагання, щоб Іран викинув з своїх границь німецьких „туристів“, то британські війська готові мілітарно захопити Іран, так як зробили з Іраком. Таких німецьких „туристів“ є коло трьох тисяч. Їм закидає британська влада, що вони тихцем займаються шпигунством в користь Німеччини, а також пригтовляють там пронацістичний переворот.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрим оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить псилату гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Шукання Союзників Проти Німеччини

З упливом часу виявляються теж цілі, які хотіли досягнути президент Рузвельт і прем'єр Чорчил на своїй спільній конференції й видачею спільної заяви. Що цю заявою уряди Злучених Держав і Великої Британії хотіли передовсім добитися користей у війні проти Німеччини, це було всякому ясно. Однак, яка це мала бути користь, про це були різні догадки.

Тепер виявляється, що американський уряд сподівається поважної воєнної користі з об'явлення воєнних цілей, себто з авторитетного ствердження, який порядок задумують установити в світі Злучених Держав і Велика Британія на випадок своєї перемоги над Німеччиною й її союзниками. Показується спеціально, що британський уряд під кермою Чорчила дивився на справу інакше, себто він уважав, що для досвіду війни буде краще, як цих цілей не будуть об'являти конкретно, в подробицях. Він був за подання цілей загальною. Заява Рузвельта й Чорчила являється отже уступкою Великої Британії на користь американського становища. Отже американському уряду треба завдячувати, що заява Рузвельта й Чорчила подає конкретніші подробиці про повенний порядок у світі.

Як загально догадуються, американський уряд домагається такої конкретної заяви в тій вірі, що така заява підкріпить настрої спротиву серед народів країн, окупованих Німеччиною. Як каже відома американська журналістка Ан О'Гар МекКормик, американському уряду, що німецька кампанія проти цих народів зробила сильні спустошення не лише щодо економічного, але й морального розброєння цих народів. Це значить, що Німеччина не лише здригнула самостійне господарське життя тих народів, але й націлила в них переконання, що їм не варта спротивлятися Німеччині. Американський уряд власне вважає потрібним повести серед цих народів кампанію за підкріплення духа спротиву проти Німеччини. Для цієї цілі уряди великих світових потуг, якими є Злучені Держави й Бритійська Імперія, підносять нові надії перед поневоленними Німеччиною народами на повалення Гітлера й знівечення його насильних окупцій.

Що для багатьох народів ця заява дає нову надію, про це нема сумніву. Та відноситься це передовсім то так званих державних народів, себто тих народів, що до теперішньої війни мали вже свої держави, себто добилися державної незалежності.

Що народів недержавних, себто народів, котрі й до теперішньої війни були під чужою владою, котрі й до захоплення їх Німеччиною стогнали в національній неволі, часто якраз цих народів, що нині самі стогнуть під п'ятою Гітлера, про ці народи, котрих доля була й ще є найтяжча, — про ті народи ще нема такої виразної заяви з боку Злучених Держав і Великої Британії, щоб їм не можна ніяк інакше пояснити. І тому якраз Гітлер може серед цих народів вести свою „круцяту визволення“ й парализувати невдоволення серед поневолених державних народів спротивом проти них з боку недержавних.

О. Івах.

НА МОГИЛУ ТВОРЦЯ
ТРИЛЬОГІЇ „МАЗЕПА“

Умер Богдан Лепкий!

Сумно стає. Жаль стискає серце. От ще недавно читали ми його славу історичну повість — трильоґію „Мазепа“ й раділи, що чейже вкінці й між українськими письменниками знайшовся автор, що на широкій повістярській канві змалював подробицю цілу історичну епоху — епоху визвольного руху гетьмана Мазепи. Читали й сподівалися ще подібних творів зпід його пера. Колиж почалася теперішня світова війна, то повоювалися за життя й Богдана Лепкого. І от недавно прийшла сумна вістка, що Богдан Лепкий умер 26. липня у Кракові, де був в університеті лектором українського письменства.

Відійшов від нас Богдан Лепкий подібно, як Іван Франко. Умер Франко несповна року перед тим, як Україна була воскресла національно року 1917. Умер і Богдан Лепкий підчас завзятої війни на українських землях, яка правдоподібно теж принесла велику зміну в житті українському народові, — а саме яку — годі ще тепер передбачити. Коли умер Богдан Лепкий напередодні нової трагедії України, то хоч не буде наново кровавитися болями й його серце. Колиж відійшов від нас він перед новим воскресінням України, то який же жаль, що не зможе вже з нами радуватися тим, на що так довго ждав і не діждався!

Богдан Лепкий був поетом з ласки Божої — уродженням вже поетом. У хвилині надхнення й задуми його серце співало віршами. Вірші народжувалися в його серці природно, несилювано. Та були то вірші осінньої задуми, спомини про давнє минуле, співни про власне горе й горетерпіння на вид незавидної долі українського народу. Взагалі мав Богдан Лепкий природний дар до складання ліричних віршів. Такі вірші найкраще та найправдивіше відповідали його владі. А був він людиною дуже чутливою та ніжною.

Та хоч і вродженням поетом ліричним був Богдан Лепкий, то свій дебют в письменстві зробив 1899. р. збіркою оповідань „З життя“. А два роки пізніше появилася друком перша його збірка віршів „Стрічки“. А писав Богдан Лепкий щедро. Уже за перших десять років його пис-

менницької діяльності, до 1908. р., появилася друком 12 збірок його віршів та коротких оповідань, що звичайно мають теж лірично-сумовите забарвлення. А згодом вийшов зпід його пера й поважний прозовий твір: „Начерк Історії Української Літератури“, в 2 томах.

По професії був Богдан Лепкий гімназіальним учителем, а згодом лектором-професором в університеті в Кракові. Та всеж таки постійно врявав він частку свого часу й для збагачування українського письменства та пильно довгий час прибирав за історичний матеріал для свого архіву — трильоґію „Мазепа“, над яким працював десяти літ. Колиж згодом, по першій Світовій Війні, вийшла його велика історична повість у шести книжках, то всім читачам стало ясно, що Богдан Лепкий почав свою письменницьку кар'єру головню як ліричний поет, але буде відомий для будучих поколінь українців як автор найбільшої повісті про гетьмана Мазепу. Колиж Богдан Лепкий був не лірично-задумчивою владі, а чисто повістярсько-епічною, то мабуть був би написав трильоґію про Богдана Хмельницького. Та така трильоґія же жде могутнього епіка-повістяра. А про історичну добу, яка стала трагічною спробою неволею владі гетьмана Мазепи для визволення України, міг найкраще писати саме лірично-задумчивий Богдан Лепкий.

Чи могла б трильоґія „Мазепа“ вийти кращою? Мабуть. Міг би сказати військової владі українській, що мабуть було більш могутньою описати воєнні події. Міг би наприклад сказати, що Мазепу можна було описати як людину більш розмашистою та непероложаючою владі. Міг би літературний критик сказати, що трильоґія „Мазепа“ вийшла б кращою з чисто мистецького боку, колиб дещо з неї було пропущено, а дещо більш стисло написано. Та чого б не можна сказати про всякий письменницький та мистецький твір! Чейже кожна людина трошки інакше глядіть на світ і на письменство та мистецтво взагалі. Тож кожна людина могла б свої вимоги ставити до всякого твору. А на ділі всякий твір зпід руки визначного

НЕРОЗВАЖНІ АРГУМЕНТИ ПОЛЯКІВ

В шойорській польській газеті „Нови Свѣт“ з 1 серпня ц. р. є поміщена стаття д-ра Ст. Влощевського під заголовком: „Кілька уваг з причини статті „Свободи“ в польсько-українській справі“. Як вже видно з наголовку ця стаття написана як відгук з польського боку на нашу статтю, з 17 липня ц. р., на ту саму тему.

Автор, д-р Ст. Влощевський, про український народ пише так:

„Стаття ця, (поміщена в „Свободі“. — Ред.), як ми могли переконалися, роїться від неточностей. Польський уряд, заключаючи, чи приступляючи до заключення, якогось договору з советським урядом, не робить цього, як ніколи не робив в минулім, „коштом України“, цілком просто тому, бо України тої нема, ані не було, ані на мапі, ані в політичній дійсності, ані в історичній традиції.

„Натомість існує людність великого обшару землі, говоряча українською мовою, творяча етнічну цілість, але не суспільну; невідомо своєї народної лунності, в величезній своїй більшості селянська (в оригіналі „хлібська“. — Ред.), — дуже тоненька верства образованих людей, відчуваючих спільноту з тою великою масою темних людей й намагаючихся потягнути за собою цілковиту байдужну під народним оглядом міщанську верству й найбільш освічені народні елементи.

„Може це колись їй владі, що бо шире бажане українцям, бо без сумніву в польським інтересі є сусідувати з народом типу і соціальної структури так виразно пацифістичної, якими є українці. Ми воліли б сто разів мати з ними до діла, ніж з росіянами, котрим, протитивно, далеко до посідання тих виразних

творця-мистця „світ мусить приймати таким, як він вже створений. Таке й з трильоґією „Мазепа“ Богдана Лепкого. То твір великий, створений зпід самого серця автора, яскраво описує важку добу в житті українського народу, і має сильний виховний вплив на українського читача.

Написанням трильоґії „Мазепа“ поставив собі Богдан Лепкий могутній монумент, а для українського народу дав книжний дар письменника. Тим твором Богдан Лепкий буде жити духово між нами ще довгі-довгі часи!

Виннікер, 11-го серпня, 1941.

психічних рис і які можуть бути в дальшій тягу історії держави. Неодного політичного авантюризма. Та, не менше факт є фактом. Народом українці дотепер не є, а бодай цього перед „світом“ не доказали і дуже трудно є опирати якунебудь міжнародну конструкцію на такім політичнім х.”

Далі говориться про те, що польський уряд, а також Велика Британія й Совети в нинішніх напружених часах мусять числитись не з фікцією українського народу, тільки з дійсною силою. Проте автор радить, щоб українці далі працювали в напрямку кристалізації української суспільності і каже, що в тому напрямку серед поляків найдуть не одно прихильне вухо.

Всежтаки, автор нарікає, на шляху до порозуміння між поляками і українцями стоїть той злий дух серед українців, який висміває все, що польське і непотрібно дразнить поляків. Українці висмівають „панськість“ поляків, забуваючи, що брак тої „панськості“ серед них самих позбавляє їх державного життя. Дослівно він каже: „Так як нині, висмівається з цієї державної (польської) політики з останньої доби, клять собі на кожнім кроці з „панської“ Польщі, дразнячи безпотрібно поляків, а забуваючи, що це брак цієї панськості, коли ходять про історичну правду, позбавив українців народною життя, бо їх панська верства відчувилася з неймовірною легкістю, з заворотним темпом, розсаджуючи в той спосіб зо середини творячу суспільну спільність“.

В дальших виводах д-р Ст. Влощевський заявляє: „Однак, ми готові про те все забути. Прагнемо бути переконаними про поступ українського народного життя на Україні, хочто послухаємо на цю тему доказів і з правдивою приємністю засядемо до спільних розмов з українцями. Фактом є це, що в тому відношенні ми дотепер не стрінулися з ніякою поправдою ширю, протягнутою рукою, з жадною поправдою ширю й поважною пропозицією“.

Правду кажучи, ми поповнюємо самі на собі певного роду насильство, що з тою статтю д-ра Влощевського запускаємо в дискусію. Не хочемо, однак, пропустити її мовчанкою, щоб в деякого не викликувати хибних заключень.

Пошто засідати до стола, пошто простягати руку і ставити якунебудь пропозицію, коли на думку п. Влощевського „тої України нема, ані не було“, а український народ зовсім не є народом, лише етнічною масою? Український народ мусить наперед переконали світ, що є народом, каже він. Логічно, до того часу нема що йому засідати до яких небудь нарад.

Не здає собі з того справи д-р Влощевський, що польський народ і його держава зазнали не малих ударів з боку отої української „етнографічної маси“ саме тому, що та „маса“ бажала в той спосіб переконали поляків, що вона така є народом, а не лише „масою“. Не розуміють поляки цього положення: Щоб переконали своїх сусідів, що українці не окремий народ, українці мусять на тих сусідах демонструвати свою збірну силу. Інакше сусіди не повірять, що українці є окремим народом.

А в тім саме міститься трагедія українсько-польських відносин. Бо як, наприклад, переконали, д-ра Ст. Влощевського, що український народ таки існує? Літературою? Це не допоможе, бо вже нині український народ створив таку літературу, яка належить до передових серед славянських народів. Мистецтвом? Український народ видав чимало мистців світової слави, зокрема створив одно з найкращих народних мистецтв. Мовою? — Але він признає, що українська мова є окрема мова, проте це не є для нього доказом, що українці є народом.

Каже він, що українці є розбиті на політичні групи. Правда, але хіба поляки не були і не є розбиті? В трагічних часах в душу народу закрадаються сумніви, він ділиться на групи. Це природна річ.

Каже д-р Влощевський, що Українці ніколи не було і нема. Припускаємо, що він не знає давнішої історії. Але чейже пам'ятає 1917-1920. роки. З Україною в 1920. р. Польща була навіть заключила мілітарний союз і разом з українськими військами виконала „похід на Київ“. Цей похід остаточно закінчився Рижським договором і поділом українських територій між Польщею й Советами, подібним до Андрусівського договору, з 1667. року.

Зрештою сам д-р Влощевський, завдає брехню своїм видам, бо раз каже, що українського народу не було і нема, а українці мусять про те щойно світові доказати, а далі каже, що „брак тої панськості позбавив українців народного життя“, бо мовляв, панська українська верства винородовлювалася і його покидала. Хіба вже ці слова не признають, що бодай до часу того винородовлення український народ таки існував і жив своїм народним життям?

Та все це Сизифова робота. Ми знаємо, що поляків дуже трудно переконали в окремійності українського народу і в здібності його жити своїм

(Довіщення на сторінці 3-ій)

ГЕН. Г. Б. КЛЕГЕТ,
начальник американської повітряної флотії на Філіппінах.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРІВОМ

Історична повість.

(28)

Барабаш теж заявився за тим, щоб йти до короля, хоча відразу пізнав, що королівські заходи не доведуть до нічого, бо шляхта на війну не позволить. Колиб така грамота появилася на Україні, то козакство заворушиться. Ті прості люди не будуть розбіратися в тому, чи грамота є з канцелярською печаткою, чи ні. За те пані вважатимуть її за неважну й стануть козаків гнобити. Навіщож йому саджати пальці між двері, коли йому з панями добре живеться. Грамота в його руках і він її вже не випустить на світ божий. Та з своїми думками не зрадився перед товаришами.

Королівський секретар впровадив козаків до короля.

Не турбуйтеся цим — сказав король, коли вони йому розказали про все, хоч це по-

як грамота. Прочитаємо, як вернемо до дому.

— Я її читав — каже Хмельницький. — Там написано, щоб козаки гуртувалися під малиновий прапор, що його король дарував козацькому війську, щоб ладили вози й судна й й готовилися до війни з невірними поруч із другими християнськими народами, та щоб ніхто, під грозою королівського гніву й кари, не вживався козакам ставити в цьому перепони. На грамоті королівський підпис і печатка.

— Я тобі, Хмельницький, вірю, та чому пані Барабаш не хоче мені грамоти показати? Хібаж я неписьменний? — гарчався Несторенко.

— Кум Барабаш добре робить, що грамоти з рук не випускає, — сказав Хмельницький і моргнув до Несторенки так, що Барабаш ні в чийого не доглянули. — Хай вже буде в одних руках, щоб потім, як буде треба, ми знали, де вона є.

Барабаш думав, що й Хмельницького перехитрив і був з цього радий. Охоче був би він королівську грамоту й до вогня вкинув, та подумав, що це

булаб образа королівського маєстату, а це булоб безбачення. Згодом перетягнув і Несторенка на свою сторону, як перед цим Ілаша.

— Що ти товаришу з черню брататися будеш? — говорив Несторенко. — Нам з нею не по дорозі, бо хоч ми всі козаки, та не з одного таки тіста ліпнели. Хмельницькому не вір, бо він хитрий і за всіх. Королівської грамоти я не пушу з рук, бо як козацька чернь заворушиться й панів схоче з України прогнати, то й нам старшинам погано прийде.

— Може ти й правду кажеш... Побачимо. Та як би то це хоругву на клейноди з рук Хмельницького добути... Всеж це якийсь символ влади і козацтво піде за тим, у кого в руках прапор і клейноди. Воно ж не буде. Переможе могутній зпід руки визначного

Переберемо й це, переберемо, — говорив самовпевно Барабаш, тільки вже аж у Чигирині.

В тому ж часі уживався по Варшаві венецький висланик Теполо. Ходив поміж магна-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТВОРИМ „ЗАЛІЗНИЙ ФОНД”

Воєнні буревії шаліють на наших рідних землях. Не віджив ще дух свободолобного вільного козацтва, на стільки, щоби прогнати наїзників зі своєї країни. Мабуто тому, що не має досить провідників по будити маси, піддати духа до боротьби, завзятості і витривалості за свої рідні справи.

Коли наш край знаходиться у згарищах руїни, і море невинної крові лється, то наші душі немов сковані, таємничо тремтять у конвульсіях страшного бою і запитують себе:

Ми, українці, потомки ославленого вільного козацтва, що живемо на вільній землі Вашингтона, чи не повинні ми бути цими будителями наших братів і сестер на рідних землях до безупинної боротьби за своє святе право: за свободу, за самостійність українського народу?

Як це можна зробити? Перш усього треба виявити нашу організаційну солідарність і активність. Бо наша нечинність неначе одобрює все це, що діється кругом нас. Невже ми погоджуємося на масові розстріли і морди наших братів червоними катами-чекістами?

Коли ні, так підносимо голос свій протесту, розпічимо акцію допомоги тим жертвам, що ще остали при житті. Ідм за голосом цих наших діячів, які майже щодня на сторінках нашої української преси простежують переди нами ці великі і конечні цілі, а цим певно додамо їм духа і запалу до дальшої боротьби, аж до завершення нашої остаточної цілі — визволення. Щоби така поміч мала правдивий ефект, нам треба повторити у кожній товаристстві, клубі і організації „залізні фонди”.

Так вже зробило Товариство Українок в Норт Дітроїт, де членки оподаткували себе 50 ц. місячно і приступили енергично до акції, щоби скоршим темпом збагатити касу, розуміється з цю думкою, що ось-ось зорганізується залізний фонд, на цілу Америку, якому товариство буде підлягати. Призбирані гроші призначаються, тільки українським воєнним жертвам.

Це є справа патріотична і гуманітарна, і думаю, що кожна українська щира душа відгукнеться до неї. А щоб ця акція набрала великого розміру і розголосу, то повинно взятись за неї наше жіноцтво. Бо жінки з природи більше чутливі на всяке горе. Жінка і психічно відчуває глибше і в потребі вміє просити, наставляти руки до збірок і помагати. Поза залізні фонди, треба посилити організовану акцію постійних збірок коло церков, народних домів, на півніках, підприємствах і т. п.

Праця перед нами велика і пекуча, тому берімся до неї скоро і щиро, нехай, як сказав Шевченко — усміхнеться наша Мати Україна, яка особливо тепер так ревно риде. Спішим всі щирі і правдиві українці, хай ця всенародна акція випаде могутньо і славно. Хай лунає клич в усіх українських устах — жертвуймо і збираймо мільон доларів на український залізний фонд.

Анастасія Г. Біловус,
Дітроїт, Міч.

Нерозважні. Аргументи Поляків

(Довіщення за стор. 2.)

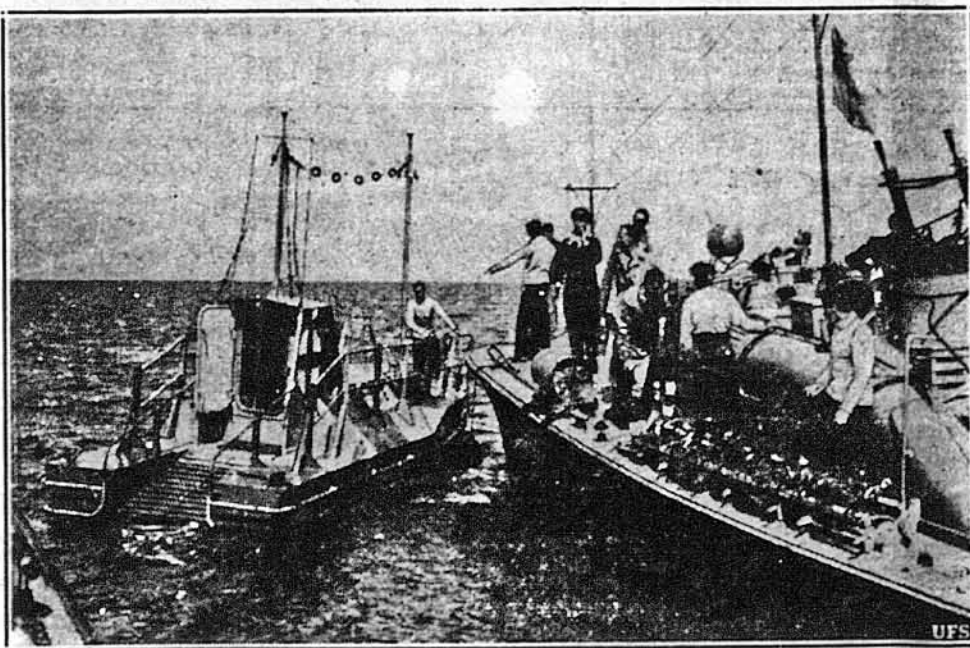
окремим самостійним життям. Ми хотіли дуже, щоб так не було. Але видно мають рацію ті українці, які кажуть, що сила, збірна національна сила українського народу, яка випре наїзників з українських земель, завдаши їм наперед поважні удари, є одним способом, щоб тих наїзників здобити українського народу. Одинока сила дає свідомість здібності до державної самостійності, кажуть ті українці. Ми не хотіли в це вірити. Але хай поляки самі скажуть, що інше може їх переконати?

Коли ходять про наші національні хиби і помилки, то ми про них самі прекрасно знаємо. Якби поляки дивились так тверезо на себе, як ми дивимось на себе, то обі сторони вийшли б на тім добре. Хиби має кожна нація. З хибами живуть всі народи, проте втішаються своїми державами.

Скільки помилок поповнила польська нація, хоч би в останніх 20 роках свого існування. Про ці помилки і хиби не згадує ні словечком д-р Влошевський. Не згадує про внутрішню партійність Польщі, про Березу Картуську, в якій тяжко карано не лише українців, але й своїх найпереводіших державних мужів. Не згадує про нуду широких польських мас і обнищення життєвого рівня. Не згадує про невміння польської влади перехилити на свій бік одну третину своїх громадян, людей непольського походження. Ми вже не говоримо про ті буди, які поговорено безпосередньо на українським народі, як ось спроба знищити з коренем, до 25 літ, українське населення; нищення шкіл, палення церков, коломізації, „нацифікації”, цілковите відірвання української інтелігенції від адміністрації і т. п. Можливо, що п. Влошевський цього навіть не добачував. Але ці речі створили серед українців отого „зділого духа”.

Не промовляє нам до душі і той аргумент, що український зарідок це в 80% селянська нація. Півтора віку тому найпереводіші народи мали той сам відсоток селянства. Нині також можна збідити державні народи з тим самим відсотком. Щобільше, соціологи говорять, що „нації”, в яких переважає тип міщуха, розкладаються.

Щодо неграмотності українських людей, то виводи виссані з пальця. Зрештою, колиб навіть так було, що серед українців багато неграмотних, то в великій частині вина в цьому й польської влади, яка за двадцять літ свого існування могла цьому зарадити, бодай на тих українських територіях, над якими панувала.

РЯТУНКОВИЙ ЧОВЕН.—Багато летунів, що впали в воду, так німецьких, як і англійських, рятується при допомозі таких рятункових трат, як отся, що з неї знято світлину день на Англіському каналі.

Колиж ходять про національну суцільність українського народу, то не треба йти далеко в минулу історію, щоб переконатись, як стоять справи, а вистарчить розплученими очима поглянути на те, що діялося в 1917-1920. роках: український національний рух був спонтанний; його піддержували найширші українські маси, які в тому відношенні навіть випереджували офіційний український провід, та домагались проголошення української незалежної держави. В перших місяцях в нівець обернулись вікові заходи Москви винародовити український нарід.

Не знаємо, де перебував в тих роках д-р Влошевський. Коли, однак, він був тоді в Польщі, то мусів бачити, або від когось чути, що сама східна Галичина, що начисляє чотири мільйони всіх мешканців, проголосивши себе самостійною державою, відразу створила збройні сили і продовж року ставила опір тодішній 20-мільйонній Польщі. Щойно армія Галера, спроваджена з Франції, покляла цьому кінець.

Поляки роблять ту основну помилку, що цього роду державницькі пориви українського народу скоренько забарвлюють на свій лад і таврують як „бунтарство”, „зрив хлопства”, „зрив гайдамацтва” і тим обдурюють своє власне сумління. А коли їм вдається ці українські державницькі пориви здушити, вони знов удають наївних і на взір п. Влошевського кажуть: „Нема українського народу і його не було. Мусите нас про це переконати”.

На жаль це „переконування” коштує багато нас і поляків. Богдан Хмельницький хотів переконати поляків. Але, хоч розвалив їхню державу, таки їх не переконав. В сучасних часах те „переконування” також завдало Польщі чимало клопоту, ослабило її в середині і прискорило її упадок.

Після тих історичних досвідів, ми ставимо запит: Чи маємо себе далі переконувати? Чи може краще признати себе переконаними і подумати, що з цього „переконування” користають ні поляки, ні українці, а треті сторони...

America speaks! Answer the call of your country by buying Defence Savings Bonds and Stamps for protection and defense.

Гора Вейделюл на Гавайських островах вважається найвогкішим місцем на світі. Пересічний опад дощу виносить 460 цалів річно.

Мертве море є найнижче положенням місцем на світі.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

KOLESSA A BRILLIANT PIANIST

By HECTOR CHARLESWORTH

Surprises are the spice of life for concert-goers, and last week's Promenade Symphony program at Varsity Arena provided two. Few knew that Frank Murch, a young Toronto musician who has been in New York for three years, had developed into so accomplished a conductor; and most people were quite unaware that a pianist so brilliant as Lubka Kolesa (Mrs. Tracy Phillips) was living in Canada. Consequently each created something like a sensation.

Madame Kolesa at once established herself in a city familiar with the finest living pianists as one of the most gifted now before the public. This would not be news in Vienna and other European centres, where prior to the present era of blood and ruin her talents were well known. Madame Kolesa, who is of Ukrainian descent, is a pupil of Emil Sauer, whose art in his earlier years delighted many of us, and who so far as is known is still living in Vienna at the age of seventy-nine; he was one of the few eminent pianists of pure German blood, and like most of them owed his development to foreign masters—in his case Rubinstein and Liszt. He is one of the few surviving Liszt pupils; and the other night Madame Kolesa brought back memories not only of Sauer but of the traditional Liszt finger technique when she played Edward Schuetz's „Arabesques on the Theme of the Blue Danube Valse.” It was Sauer who introduced this fascinating concert piece to Torontonians somewhere about 1899, and the writer for one has not forgotten the elegance and beauty of his performance. So light, clean-cut and sure is the technique of Madame Kolesa that the work seemed as fresh and sparkling as on that first occasion. It abounds in opportunities for virtuosic display, but so musical was her touch and so fluent her style that the effect was entirely lyrical.

She also played Chopin's youthful work, the Concerto in E minor, with the same song-like abandon. The concluding Rondo especially was thrilling in ease of expression, though slightly deficient in tonal volume. So remarkable is her attack that I doubt whether any contemporary can play Scarlatti so well as she, certainly none better. In Chopin values her rhythmic genius and taste in use of tempo rubato were captivating.

(“SATURDAY NIGHT,”
The Canadian Weekly, Toronto,
August 9, 1941.)

НІМЦІ НЕ ВІРЯТЬ ЯПОНЦЯМ.

В політичних колах Шангаю ходять погослови, що німці туди вислали відповідне число своїх дипломатичних і розвідних урядовців, які мають пильно слідкувати за тим, що роблять японці. Німці, за слухами тих кол, не довіряють японцям і підозрюють їх, що вони готові знов навязати приязні відносини з Америкою і Британією. Завданням німців є наклонити Японію до конфлікту з Америкою і Британією.

В Злучених Державах їздить по дорогах 31,400,000 автомобілів і тролі. Довжина три мільйони миль.

DEFENSE BOND QUIZ

- Q. Can my children buy Defense Savings Stamps?
A. Yes. Hundreds of thousands of American children are buying Stamps regularly as their share in the national savings program.
- Q. Why should children be encouraged to buy Savings Stamps?
A. Because by buying Stamps they write their names on a Roll of Honor of Americans who are doing their part to show the dictators that united America will never flinch to preserve her sacred liberty.
- Q. After my child has collected enough Stamps to exchange for a Bond, can the Bond be registered in the child's name?
A. Yes. A minor may own a Defense Savings Bond. Many parents are registering Bonds in their children's names to prepare for future educational needs.
- NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for mail-order form.

ФОНД КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

На фонд Конгресу Американських Українців зложили дальші жертви:
Злучені Українські Товариства, Лаксана, Н. П. \$ 10.00
Перетим проголошено 5,034.60
Дотепер зібрано \$5,044.60

ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ ЗБІГЦЯМ І ІНШИМ ЖЕРТВАМ

Збірка на заручниках в домі Миколи і Серафими Гуралів в Нью-Йорку, Н. П. \$ 7.00
Ева Чарнецька, Левістон, Монтана 5.00
Збірка на срібній весіллі Григорія і Розалії Олійник в Лі Сентер, Н. П. 5.65
Товариство ім. Олени Півіки, коляда 25.00
Місцеве Українське Національне Радіо, Скентон, Па., датка Народня Воля, до пересилки на харч і одяг для учнів української гімназії в Моканах, біля Праги, Чехословаччина 350.00
Разом \$402.65

Степан Корпан,
жасір Українського Конгресового Комітету.

ВІСТКИ ПРО НИЩЕННЯ ЗБІГЖЯ НА УКРАЇНІ.

Вістки з Віші, столиці незанятої Франції, говорять, що німці вислали на заняті частини України 500 хліборобських машин, щоб при допомозі них зібрати збіжжя. На занятих частинах, говорять вістки з Віші, залишилось чимало зжатої і на полях стоячого збіжжя. Німці захопили також багато збіжжя складів, яких не вдалось советським військам забрати ні знищити. Назагал, кажуть ті вістки, справа з збіжжям не представляється так погано.

Зате вістки з Риму говорять цілковито щось протилежне. „Лявора Фашиста” каже, що советські відступаючі війська довершують ґрунтовного знищення не лиш збіжжя та інших харчів, але також всіх будинків. Буквально залишають за собою голу землю. З сіл і з піль залишається лише вугіль і попіль, кажуть фашистські джерела.

ДЛЯ РОЗРИВКИ І ЗАБАВИ

І.
212 ГАРНИХ ШТУК ДО 212 ЗАБАВИ
УКРАЇНСЬКИЙ ШТУКАР
книжка до забави й вичищення гарних й задивлюючих штук
ЦІНА 30 ЦЕНТІВ

ІІ.
НАЙКРАЩІ ЗАГАДКИ І ЗАБАВКИ
— для —
СТАРИК І МОЛОДИХ
ЦІНА 20 ЦЕНТІВ
ЗА ОБІ 50 ЦЕНТІВ.
Замовляйте:
“СВОБОДА,”
81-83 GRAND STREET,
P. O. Box 346
JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКА ГАРМАТА.—Віцеадмірал Кларк Вудворд оглядає нову 16-цалену гармату в фабриці підприємства „Бетлегем Стіл” у Бетлегемі, Па. Світлина була знята за середини дула гармати.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ ЛИШЕ ЧИТАЄ, ЩО ПИШУТЬ ПРО ПИСЬМЕННИКА, АЛЕ І САМА ЧИТАЄ ЙОГО ТВОРИ.

БОГДАН ЛЕПКИЙ ПИСАННЯ

У ДВОХ ТОМАХ:

Том I.: ВІРШІ
Том II.: ПРОЗА

У першому томі прекрасна стаття Василя Верниволи про життя й письменницьку діяльність Богдана Лепокого, про котрого смерть у Кракові наспіла недавно вістка.

Другий том містить понад сорок оповідань цього мистця українського слова.

ЦІНА ДВОХ ТОМІВ У ПОЛОТІЯНІЙ ОПРАВІ 4 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в книгарні „Свобода”:

“СВОБОДА”

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

HERE'S AMERICA'S MOST MODERN REFRIGERATOR

The New NORGE with Exclusive NIGHT-WATCH

AUTOMATIC DEFROSTING

FREEZER COMPLETELY DEFROSTED EVERY NIGHT for TOP-NOTCH REFRIGERATION... ALL DAY, EVERY DAY!

ONLY NORGE has this sensational new invention that gives ideal refrigeration every day, plus remarkable new economy. Norge has all the other big features, too, including famous ROLLATOR COLD-MAKER, refrigerator-cooled for long life and trouble-free operation—an exclusive Norge feature. Come in and see America's newest refrigerator!

Model shown is S-663
Models as low as \$119.95

SURMA 325 E. 14 ST., NEW YORK (BETWEEN 1st and 2nd AVE.)

Підприємство СУРМА рекомендує НОРДЖ Рефріджератори всім українцям тому, що НОРДЖ вживає найменше електрики по слідстві “CONSUMERS UNION”.

ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ І НА СПЛАТИ

В СУРМІ також можна купити: Машини до прання, машини до прасовання, печі, радіо-комбінації і т. п.

Як потребуєте купити або маєте для нас знайомого купця, зайдіть з ним, напишіть або закінчите: C.Ramercy 7-0729.

Слухайте Української Програми на Радіо Сурма кожної суботи від год. 4. до 4:30, стація WBNX, 1380 Кс.

SEE NORGE BEFORE YOU BUY!

Д-Р ЛУКА МИШУГА.

Шевченко -- Виразник Минулої й Прийдешньої України.

(З серії викладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського Університету разом з У. Н. Союзом).

(11)

Дуже можливо, що на появі повісті „Хата дядька Томи“ заважив лист швагрової Геріет Бічер Стів, що писала до неї: „Гетті, якби я зміла так писати як ти, я б написала щось таке, щоб весь світ відчув, яким великим прокляттям є невольництво.“ Може подібному випадкові треба приписати й те, що український ділч, Петро Матрос, якого портрет малював Шевченко, підняв в кімнаті Шевченка припадково із землі кусок паперу і прочитав написаний на цьому папері вірш. Бо ось таким способом прийшло до першого видання Шевченкового „Кобзаря“, в Петербурзі 1840. року.

Властива сила слабкої з літературного боку повісті Геріет Бічер Стів була в тому, що те, що було в повісті, було на ділі в душі й серці величезної маси американських людей. І тому саме повстала легенда про те, що сам Лінколн мав сказати, що це та мала жінка спричинила Громадянську Війну, себто чотири роки кривавої братовбивчої боротьби.

Знову сучасниками Шевченка стверджена правда є та, що як заговорив Шевченко, то відразу відчув, що це заговорив сам нарід. І тому саме зачалась в українському народі зо самого початку появи „Кобзаря“ величезна переміна. Настала революція, яка триває і досі, бо, як пише проф. Степан Смоль-Стоцький, що то присвятив ціле своє життя досліджуванню Шевченка, це „факт безперечний, що Шевченко спричинив серед українців революцію голов, серця, розуму“.

революцію етичну, політичну, соціальну, духову“.

Шевченко, як і Лінколн, був вихований на Біблії, яка була його першою книжкою, про яку він пише, що „це свята, божественна книга, єдине пристанище, покрови й уповання“. Як той, що був глибоко віруючий, він не міг бути скептиком, як був ним Байрон, дуже тоді модний в Росії. І тому твори Шевченка, хоч повні сумних картин, є разом і повні оптимізму, повні фанатичної віри в перемогу правди і в кращий та справедливий лад на світі.

Упадок тиранії в світі, це в Шевченка також і загинів того Чорного Орла, що, як співає Шевченко, „сторожем над Україною літає“, це ліквідація такого положення в Україні, де „над дітьми козацькими поганці панують“.

Та Шевченко попри свою поетичну вдачу був великий реаліст. І тим він ріжнися основно від тої освіченої верстви, що це цілком не відстала від українського народу, що говорила і писала його мовою, що плакала й сумувала над славним минулим України, що мала сентимент до простого люду і дуже гарно представляла в письменстві чудову душу українського селянина, але далі того не йшла. Це було так, як було й в Америці зо справою невольництва, поки не з'явився великий Лінколн і не рішив, що з того роду лихом, щоб його усунути, треба боротись, навіть і тоді, коли в такій боротьбі мусів стати брат проти брата, інтерес одної класи проти другої, чи інтерес од-

ної частини краю проти другої. Тим самим шляхом пішов і Шевченко. Ріжниця та, що Лінколн жив в краю з демократичною владою, а Шевченко в сатрапії, що Лінколн був політик, а Шевченко поет, що Лінколн став вкінці президентом і дівав до розпорядження армію і матеріальні засоби, а Шевченко мав тільки одну одиницю зброю, поетичне слово, яке, як заявив, поставив на сторожі „своих рабів“ і за це пішов на заслання. Лінколн вбив застрелений фанатик, але Шевченка добив царат з розумом, у повній свідомості, що поповняє злочин. Дороге для Лінколна слово „UNION“ так стало дійсністю і Лінколн вийшов в американську і світову історію як той, що доконав великанського діла. Шевченко не дожив такого моменту в Україні, бо Україна була тоді під чужою, автократичною, брутальною владою, яка не давала ніякого голосу тим мільонам „простих людей“, які поперли Лінколна в його змаганнях. Ось тому боротьба за голошені Шевченком засади мусить далі вестись на українських землях. А симпатії ідей Шевченка, що розбрились по широкому світі, мусять далі боронити українську справу, бо ніхто інший, а сам Шевченко визнає не тільки сумувати над нещасною долею України, але так голосно голосити її кривду, щоб світ почув, за що погібає козацька слава та чия правда: України, чи її гнобителів.

IX. Де нема свободи, там нема і добра.

Де нема святої волі — не буде там добра ніколи. Ось це є та Шевченкова головна засада, яку треба мати завжди на приміті, коли хочеться його розуміти. Спостядаючи на те, що діялось в Росії, а зокрема на мучеництво України, Шевченко бачив, що кругом неправда і неволя, що людей, що виглядають чорніше чорної землі, запрягають у тяжкі ярма, що людей-християн як

худобу продають, або в карти програють, що всюди орють лихом і лихом засівають та правдою і людською кров'ю торгують. А замучений народ мовчить.

Якже це може бути, співає Шевченко, щоб такі речі могли діятись в Україні? Як це може бути, щоб потомки славного козацтва, що так славно століттями боронили волю, могли ось так жити і так вмирати і ставати на Суд Праведний як невольники, у кайданах, навіть не спробувавши за правду стати і за правду згинуть.

Не так боліло Шевченка те, що Україна втратила волю, як те, що український нарід піддається неволі. Відчував він те саме, що й великий Лінколн, коли говорив, що багато втратило вже не раз свободу, та що втратити її може й американський нарід, але він хоче відчувати ту гордість, що не буде навіть між останніми, що в боротьбі за волю піддадуться, бо від такої боротьби вони в ніяких обставинах і за ніяку ціну ніколи не відступлять. І чому відступати, коли воля не вмірає, коли воля встане, співає Шевченко. Таж так, як сонце йде і за собою день веде, так — буде правда на землі, заповідає Шевченко гнобленим і поневоленим. Борітись, закликає Шевченко, а поборойте, бо вам Бог допоможе, як знову станете проти катів.

Але як боротись, то треба добре знати з ким і за що. Тому, щоб чорна українська нива могла в живна покритись ясною волею, треба туди засівати не словами, а розумом. Не чужим розумом, а своїм власним. Не розумом таких, що набрались не мудрости, а премудрости у чужих краях, в школі ворогів правди і свого народу. Така мудрість, каже Шевченко, не своя, бо вона виховує таких, що схиляють катам України. Знову Шевченкова мудрість виходить зо засади: не продамся нікому, в найми не наймемося.

В політичному розумінню це означало, що Шевченко не може погодитись з національними відступниками України, що пішли за чужою наукою і відцурались навіть рідної мови ради матеріальних вигід, почестей чи страху. А далі це означало, що він не погоджується і з такими, що писали по українськи, як от тодішні українські письменники: Артемовський, Квітка-Основ'яненко, Гребінка і їм подібні, намагаючись єднати українство з російським імперіалізмом і тому вигадували теорії про „матір-Україну і царя-батька“, коли саме такі як той Перший (цар Петро I.) розпинали Україну, а Друга (Катерина II.) доконала вдову-сиротину.

(Дальше буде)

ВПISУЙТЕ СВОІХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧИТЬ ІХ БУДУЧИНУ.

І ТАКЕ БУВАЄ. Підчас гри в „бейсбол“ в Шікаго прийшло оноди до зовсім не спортивської спроби вирішення спірного питання між гравцями при помочі кулачної бійки. Побилися: Елден Окер, „пічер“ зо „Сейн Луїс Браунс“, та Джов Кугел, „інфілдер“ з „Шікаго Гвайт Сокс“. Роземний суддя покарав кожного з них на сто доларів гривини.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

Пошукується ЖЕНЩИНИ до ручного шиття при футрах. Не юнійної. Платня після умови. Голоситися до: 189-94
FURRIER STORE,
120 St. Mark's Pl. (East 8th St.)
New York, N. Y.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, НЕРВІВ
І ШКІРИ, жовтуха, нирок, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухнення жезлів.

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ
Породи Даром.
Екзамінація і Балання Крови \$2.00.
ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гонорар приступний

Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 41st St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.
ГОДИНИ днями: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

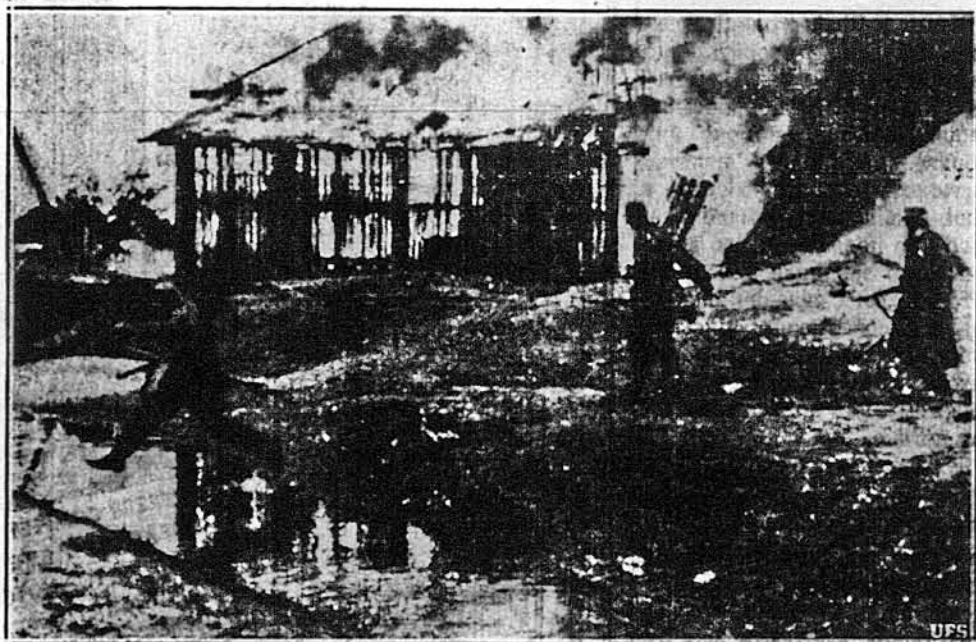
МИЛІ

Кілька миль це може значити лиш кілька хвилин; хочби хтось мешкав подаліше, він може мати нашу службу швидко й успішно, якщо такої служби потребує.

Ті, що бажують Євусякової обслуги, знаної від 30 років як цілковитої й обдуманой, можуть до нас навідуватися безпечно, не зважаючи на віддалі.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

З РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКОЇ ВІЙНИ. Німецька світлина показує німецьких воєвків, як вони йдуть до атаки на російські позиції, перескакуючи через потік. За ними горюча стайня чи стодала.

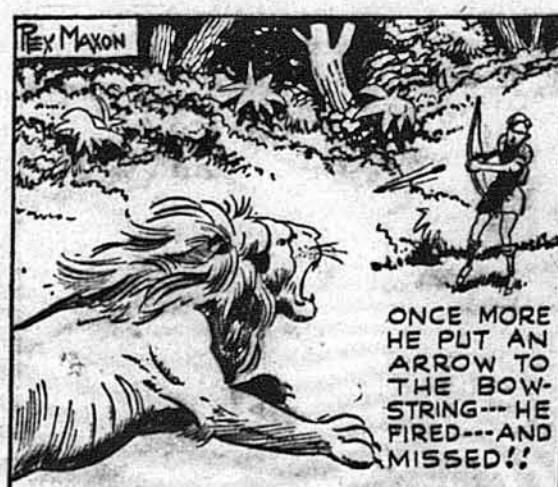
Том випустив стрілу до падаючого льва. Стріла, як це можна було передбачити, не вбила льва, тільки його ранила.

Це тільки ще більше розюшило дикого звіра і він тепер з жахливим ревом кинувся на малого Тома.

Том вже настільки знав, що втече він не спасеться, бо льви вмюють скоро бігати, зокрема на коротку мету.

Тому він пробував щераз ужити лука. Натягнувши щераз стрілу, він випустив її в напрямку льва і... схибив.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛІАДЕЛФІО І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прегарною металовою труною, двома автоматами, караваном, балсамуванням, вишванням Похоронного Дому і т. д. **\$295.00**

Все, чого треба, з вишком однієї й належностей за церковну відправу й цинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
N. E. W. A. R. K. N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так низькій як \$150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2588
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

БІЗНЕСМЕНІВ ПІДПІРАЙТЕ СВОІХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ-САМИМ СТАВІТЕ СПІВ-ВЛАСНИКОМ ІШТЬ МІЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ТАРЗАН, ч. 381. Фатальне схилення.